

מאמר חז"ל אין הקב"ה שולח מכה בישראל עד שקדמה רפואה ודוקא בישראל אבל במצרים נגוף ורפוא כתיב ולזה אמר ואלה שמות ב"י הבאים מצרימה וצריך להקדים הרפואה קודם למכה ומה היא הרפואה לכן אמר איש וביחו באו ומצואר צוה"ק ובאלשיך שזה מרמז על קב"ה יפמלי' דילי' והרא"י כי הלא כל נפש הבאה שבעים ובפרטן אי אחת מוצא אלא ס"ט ע"כ משים שהקב"ה השלים המנין שלהם למספר שבעים כמצואר בפרקי דר"א וזאת שניה כי וימת יוסף יגו' עכ"ל פרו וישרלו וירבו וגו' איכ מה שהי' השכינה עמהם בגלות וגם רבוי עם זה השלים למנין ארבע מאות שנה איכ הרי הרפואה קידם ובכן נזקקו דברי רש"י הג"ל כי אומרי וכאשר יעני אותו קאי על הצי"ת המוזכר בתחלה איש וביחו לזה הקב"ה נותן לב להרצות כג"ל אמנם עוד נאמר באופן אחר קצת כי אחרי ראית מלך מצרים שפרו ורבו ראה שזה ישלים המנין לזה בקש לענות למעט רבוי עם זה א' הגה עם ב"י רב יענוס ממנו כלו' שהם עזימים מהרביי וממנו קאי על אימרו רב. שזה ישלים המנין ללאת חפשי קודם יגיע הזמן לזה הבה נתחכמה אבל שגה בזה כי עיד יש תירוצו כי קישי השעבוד השלים ג"כ המנין ילדתי שניהם עולים בקנה אחד כי באמת רבוי עם השלים המנין אלא שבקשי למעט בהשלכה ליחור יבמה ששחטו ילדים לרחוץ בדמן איכ אין לך קישי גדול מה יהשלים קישי השעבוד למספר הגלות תחת רבוי ח"ש וכאשר יעני אותו כן ירבה וגו' לא בא לדמות הרבוי להעניי אלא העניי להרבוי לומר שהעניי השלים כמי הרבוי, וע"ד שדרשי חז"ל אלל נערה המאורסה ה"ז בא ללמד ונמצא למד עיי"ש, וע"ד כעס ככהן והבן :

ע"ד ביאור ע"ז למדן כל הדקדוקים הג"ל, בהקדם לבאר מה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו' כי בראיתו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי וגו' והמפורשים נדחקו לומר סרס המקרא כאלו כ' בראיתו בקרבו ילדיו מעשה ידי יקדישו וגו' ע"ד יש להבין אמרי בקרבו משמע בקרב עמנו אמנם אין המקרא יוצא מידי פשוטו, בהקדם דברי הש"ס בסנהדרין פ"ב אשר פדה את אברהם יעקב פדה את אברהם מנער גמול בנים וע"י בתים' סס דהרי ה' לאברהם הרבה ב"י קטורה ומו קשה הא הו' לי' עבדים ושפחות ולא ה' האורה מוטל עליו והו' אחאי באמת פיק זה העול

מעל אברהם ונחנו ליעקב וכבר עמד עכ"ל בזה"ק פ' חולדת ס' ב' וחי' עפ"י שם' בשי"ר פ"א דעיקר נער גדול בנים הוא בצורכי הגפס להיכחם ולהדריכם בדרך הישר לגדלם לתורה ומעשיט ולזה צריך יגיעה רבה לעשות בעמנו שלא ע"י עבדים ודבר זה לא הוצרך בצני קטורה כאשר נפה שהם רחוקים משורש הקדושה אבל ביי"ב שבטים הם ה' יולדו מאברהם שהם צריכים להיות צדיקים יסודי עולם ה' לו נער גדול בנים להביאם לידי דרך הישר, ח"ש במד' ש"ר פ"א ואלה שמות ב"י וגו' שכל אלה מכחו של יעקב שסגל מצו' ומעשיט וזכה להעמיד י"ב שבטים, ולכאורה מה ענין סגולת מעשיט להעמיד י"ב שבטים, אבל יובן לאשר היה בעל מצו' ימעשיט וה' חוט המשולש עיי"ש ה' חטמו שלימה ביי"ב שבטי' ולא נמצא בהן פסול, משאיכ באברהם ה' טיפולו מרובה, אבל יעקב שכבר ה' חוט המשולש ה' לי הדבר בנקל יותר ולזה פדה את אברהם מנער גדול בנים עיי"ש דבריו כי נעמי, והנה עיקר הדבר להיות זוכה להעמיד בנים צדיקים הוא לקדש איש בשעת המשגל ולפיו לקיים מצו' בוראו להקם זרע ולא לשם חלוא ח"ו כמי' באה"ת לפרש אשה כי תזרע תהי' כיונתו וילדה זכר שתלד זכר זרע הגון עיי"ש ועד"ן פירשו איזהו חכם הרואה את הגולד כלו' שכוונתו רק למען הולד הגולד ולא למלא תאוותו ח"ש אל בית יעקב אשר פדה את אברהם מנער גדול בנים לאשר ה' חוט המשולש ה' בנקל לו להחקש בשעת תשמיש להיות רואה את הגולד דייקא ח"ש שלכן זכה להעמיד בנים צדיקים כי בראיתו ילדיו מעשה ידי בקרבו בעוד היותו בקרבו ממש ה' רואה את ילדיו דייקא שיקדישו את שמי כלו' שיהיו צדיקי' ולא הביט צופין של נשיו כ"א את ילדיו להעמיד תולדות כיוצא בו ולכן והקדישו את קדוש יעקב ואת אלקי ישראל יעריצו שהי' באמת צדיקים והנה המכוון להילד בנים הם נטפלים אחריו אבל המכוון לתאוותו והם נולדים ממילא אינם נקראים ונטפלים אחריו כי לא בכיונה מכוונת יצאו ממנו ח"ש ואלה שמות ב"י שנקראים בני הרוח לבני עלי' הבאים מצרימה את יעקב כלו' מכח יעקב ומחמת גודל קדושתו וכו' גם הם להעמיד חלודות צדיקים הנקראי' בני ישראל ולזה איש וביחו באו (ביתו דייקא שנקראים בני ביתו להיות נטפלין אחריהן לאשר בכיונה מכוונת יצאו מהן) ונקדים עוד דברי מנח"ה"ה לפ' עד שלא מת יוסף לא היטל עליהן משא מצרים כו' הכוונה כי יוסף גדר עמנו

מן

מן הערוה וזה ה' עיקר משא תלמים שגקרא ערוה הארץ
ולכן נשתבחו בזה שיה' גדורים מעריות בהיותם במקום
שסופי זמנה ולכן עד שלא חת יוסף לא ה' עליהם
משא של תלמים כי בזכות יוסף הצדיק בהיותו חי ה'
נקל עליהם להתגדר מערוה ולתיות שומרי צרית אבל
משחת יוסף הוטל עליהם משא של תלמים כי אז גבר
עליהם יצרא דערויות ואין מי יעמיד נגדו עכ"ל ודפח"ה
ונקדים עוד דברי הבינה לעתים כי בצווי נאמר פיו
ומלאו את הארץ ילכוון למלאות הארץ בקיום המין אבל
במקום במלרים נאמר ובי' פרו וישרצו כל' כמו שרצים
ומלאו הארץ אותם כל' שלא ה' בכוונתם למלאות
הארץ כי לא לתאומם והארץ נחמלא' מהם ממילא עכ"ה
זה ה' מחמת שמת יוסף שימה הברית ולא ה' כחם
חזק לכבוש תאומם לבלי להתכיון רק לש"ש מה עשה
הקב"ה נחן בלב תלמים לענותו בסבלותם עד שלא ערב
לכם לשום דבר ולא התאוו תאומם המשגל כלל עד שמכת
זה נשתבחו הגש' בזה שעשו פעילות להדקק לבעליהם
לפרית ולרבות, ולזה נלקחו מראית הצובאות לכיור
כדאי בש"ס בסוטה ובפרש"י בחומש פ' ויקהל ימאור
הנזכר להתחזק למען יוכלו להעמיד תולדות כי לולי
זה לא ה' להם כח התאווה כלל מגדל קושי הניעבוד
ולכן בהיותם בבחי' זו ה' כוונתם רק לקיום המין ולא
לשם תאיה ילא מהן בנים קדושים דור דעה שקיבלי
התורה וכן נבוא אל הביאיר אחרי אומרו יאלה שמות
בי' יג' איש וביתו באו מחמת שה' שם עם יעקב
ה' נקל להם ללכת בדרכיו לכיוון לצורך קיום המין וגם
מחמת ויוסף ה' במלרים שה' שומה הברית ולא הוטל
עליהם משא של תלמים לכן ה' בניהם נקראים בי'
הרומם לצדיקים ביוצא בהן אמנם אחרי אשר וימת
יוסף וגו' ולא מי שיעמוד נגד יצרא דערויות לכן
ובי' פרו וישרצו וגו' ומלאו הארץ אותם כל' שלא ה'
בבחי' זו לכיוון למלאות הארץ כי לא כוונתם לתאומם
והארץ נחמלא' ממילא כפי הבינה לעתים, והקב"ה
רצה להחיותם לתדרגתם הראשונה ולזה ויקם מלך
חדש וגו' ויאמר וגו' הנה עם בי' רב ועלום ממנו
הבה נחמכמה וגו' והוסיף לומר ועלום ממנו כי הוא
ה' מוצר שהם במדרגתם לכיוון לצורך התולדות ובניהם
נטפלין אחריהם ולזה אמר רב ועלום ממנו בכוונה
מכוונת ממנו ולא כשאר אר"ה שנולדין ממילא ואינם
נקראים יוצאים ממנו בכוונה ולזה הבה נחמכמה לו
ולכן וישיתו עליו פרי תבואתם וגו' וע"כ אמר הכבוד

2

ב

ולאשר יענו אותם פי' מחמת ששנו אותם לא ה' להם
כח התאווה ולכן כן ירבה כל' נותן לב להרבות דייקא
ר"ל שתי' מכיוון רק להרבות ולפרית ולא לשם תאומם
כלל כי וכן יפרוש פי' שיה' כן ה' נריכים להתחזק
לעורר כח התאווה בהשדלות גדול כי מגדל השעבוד
פסק מהן התאווה ולזה ה' נותנים לב רק לפרות
ולרבות ולזה ילא מהן בנים קדושים לכן ויקלי מפני
בי' ויש בזהר בי' ישראל עאלו בי' נפקו עיי"ש
וה"ה הבאים ישרש יעקב בתחל' ה' בבחי' יעקב כדכתי'
ומלאו הארץ שנתמלא מהם הארץ ממילא בלא כיונה
הראוי ולזה נקראי' יעקב הרומם לפחית ערך, אבל
אח"כ יצין ופרח ישראל הרומם לגדולי ערך בני עלי'
ומלאו פני חבל חנוכה שחזרו לבחי' ראשונה ובכוונה
מכיוונת מלאו פני חבל חנוכה כאשר נטעו ימלאו הארץ
והבן וראי' לזה אמר הכמכת מככו הככו וגו' הגה
ברוחו הקשה ביום קדים, ופרש"י ביום שנאמר ויולך
ה' את הים ברוח קדים יג' הכוונה כי ה' במד' הים
ראה וינים מה ראה אריות של יוסף ראה כי בזכות יוסף
שעמד בגמיון ויגם וילא החולה לכן נקרא הים לפניהם
וידוע כי כל ההולך בדרכי אבות הקב"ה מתקיים עליו
בזכות אבות מכלל שהיו הולכים בדרכי יוסף הצדיק להיות
שומרי ברית כמוהו ויש לראי' שה' שומרי ברית וכוונת
לש"ש למלאות הארץ ומלאו פני חבל כי הלא הכמכת
מככו הככו שמלרים נאבדו בים וגו' הגה ברוחו הקשה
ביים קדים וישם את הים לתרבה ויבקעו המים זה ה'
בזכות יוסף מכלל שאחזו מעשיו בידיהם להתקדש כמומי
כאמור :

ו ואלה שמות בי' יג' הקשה בזה"ק על אומרו בי'
ואח"כ את יעקב גם יש להבין רמז המקרא
"ואל"ה "שמי"ת "בני ר"ת יס"ת איתיות חסובה "ישראל"ל
"הבאי"ס ר"ת וס"ת מילה כמ"ש הצעה"ט מלרימ"ה א"ת
יעקב"ב אי"ש ובית"ו ס"ת חסובה למאי כפל כאן רמז
חסובה זה פעמים ובאמצע מילה ולפי הגרסה הכוונה כי
ענין מלרים היא למקן פגם מילה שלכן כ' האר"י ז"ל כי
באלו הימים מסוגל לחסובה על פגם עון ברית שזה
ירדו לתלמים ללקט הגה"ק שנפלו בחטא אדם הראשון
בידוע וידוע מ"ש הזהר פ' זו דעל פגם ברית בעי
חיובתא יתיר אן חיובתא פגי והכוונה כי יש חסובה
עלמה וחסובה חסאה ולזה בעי כאן חסובה עלאה ג"כ
וזה שרומם כאן ב' דרגי חסובה חסאה ועלמה הנזכרים
למיקון פגם מילה שבאמצע הכסוק יאמנם גם זה גופי'
נריך

צריך ביאור להבין ענין תשובה תחלה ועללה ומדוע לזה צריכים לתת וכו' להבין זה נבאר בזה הפסוק האמור בהפטרה דיומא הבאים ישרש יעקב יצן ופרח ישראל וגו' ובסוף אחר לא עשה יבש יעקב וגו' כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרב יקדישו שמי וגו' ולהבין כ"ז נקדים תאמר לדיקים יצ"ט שופטן רשעים יצ"ה"ר שופטן בינונים יצ"ט שופטן ועי' ביאור הדברים בס' חני' להגאון מהר"י זצ"ל ותורף הדברים שבינונים היינו שכל הרע עודנו בו בחוקפו ומסיתו לרע ח"ו אלא שמכח הטוב שבו איננו שומע לעצמו אבל לדיק אינו נקרא עד שיבטל מאתו כח הרע ואיננו בו כלל כי הוסיף ממנו לגמרי ע"ד שפי' מילה"ה סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא' ר"ל סוף הענין המלחמה שלא נשמע בתוך האדם כלל כ"א ע"פ הצי"ט האומר את האלקים ירא' וגו' כי זה כל האדם זה הוא אדם בשלימות ע"כ והנה מי שהיה בבחי' בינוני נקרא שב בתשובה תחלה כי עשה איננו שומע בקול עצמו של כח הרע שבו ומתגבר על יצ"ו מחמת יראת בוראו צ"ה ועכ"ז כיון שהרע עודנו מסיתו לרוע אלא שאינו מתלא רצונו כיון שעודנו בו רצון לרע נקרא רק תשובה תחלה אבל מי שמסיר ממנו רצון הרע ונבטל ממנו ואין בו אלא כח הטוב נקרא תשובה עללה והנה בשאר חטאים שהם פרטיים סגוי בתשובה תחלה אבל בחטא ברית שהוא חטא כללי שזה האבר הוא כלל דכלהו שייפין ועיקרו מבחי' תחשבה שבתות ורעותא דלכא כמ"ש העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרי' מש"ה צריך לתקן הכל הן בחי' המעשה לכופ' יצ"ו לבלי שומע בקולו לעשו' בפועל ח"ו והן בבחי' תחשבה לבלי לבוא על תחשבתו כלל להיות תחלה לרע ח"ו ולבטל ולהסיר מאתו כח הרע כי בעודו בו אפילו שמתן מנהי' חלילה יש לחוש שלא יהיה חזר וניער בחי' פגם ברית הנקרא רע כגודע כדכתיב ויהי ער רע כו' ולכן צריך לעקור הרע מלבבו בשורשו לבלי ימצא בו כ"א בחי' הטוב שבו וזה נקרא תשובה עללה וזה כוונת הזוהר דלפגם ברית ל"ל תקנתא אלא תיובתא יתיר היינו תשובה עללה אך ידוע כי האדם צריך שילך ממדרגה למדרגה ובתחלה ירגיל עצמו מעט מעט לכופ' את יצ"ו הרע אם כי עוד עודנו בו וזו בחי' תשובה תחלה אח"כ יעלה לבחי' תשובה עללה לבטל כח הרע בבחי' וב"י אצלו כלל וכלל לא וזה שרומז כאן לבחי' תשובה פעמים ובחוכו אותיות מילה לרמז על האומר כי לתקן זה ולהסיר כח הערלה אותיות ר"ע ל"ה כגודע צריך לשב

פעמים תשובה תחלה ועללה ועל שני המדרגות הג"ל נקראים אנחנו בחי' יעקב וישראל כי שם יעקב טעמו מפורש ע"ש ידו אוחזת בעקב עשו כמבואר פ' חולדות וכלו' יד' אותיות יו"ד ואחוז בעקב נלמח יעקב והוא רומז מי שעודנו עון עקבו יסוללו ועלם יצ"ה"ר עודנו בו בחוכו ורצונו ללכת בדרכו ועקבו של עשו וכמ"ש עקוב הלב מכל אלא שידו ר"ל כלי המעשה אוחזת בעקבו לבלי שמוע בקולו לעשות עצמו הרע בפועל ח"ו אבל הלב עודנו בעקבו של עשו אך כלי מעשה אית' גורמין ולכן נקרא יעקב ע"ש ידו אוחזת בעקב עשו כאמור אבל שם ישראל מורה על מי שהוא חוט כבדו המחשבה והמעשה וז' ישר פעלו לבלי הזאה תאזה רעה כלל אף לא בהרהור הלב וזה נקרא ישראל ר"ל יצ"ה"ר א"ל גם אותיות ל"י רא"ש שגם המחשבה שבתות לי היא ע"ד חנה בני לבך לי וזה בחי' תשובה עללה וזה אומרו ואלה שמעו ב"י שנקראים ב"י הבאים מלרימה את יעקב בתחלה בדרגה דיעקב היינו למי ששב בתשובה תחלה אח"כ בא למדרגת תשובה עללה ואז בשם ישראל יכונה וז"ש בהפטרה הבאים ישרש יעקב ששורשו תחלה בחי' תשובה תחלה הנקרא יעקב אז יצ"ו ופ"ח ישראל בחי' מי ששב בתשובה עללה כאמור ואי' בס' כי בתשובה תחלה היינו תשובה ה"א תחלה ועללה רומז תשובה ה"א עללה ביאור הדברים לדרכנו כי אם שב אך בבחי' מעשה הגם שיהיה עידנו מסיתו לרע איננו שומע לו מחמת שמקבל עליו מלכותו ית' ומוראו א"כ מתקן בזה ה"א תחלה בחי' מלכות אמנם מי שמסיר מדתו מאתו ויחזיקו כח הרע עד שלא ימצא בלבבו כלל שום תאזה רע כי מבין בעומק לבבו גנות החטא ופגמו בשורשו ועי' נאמר ובלבבו יבין ושכ' ורפא לו וזה מתקן בחי' בינה הנקרא ה"א עללה וז"ש ומלאו פני חבל תשובה אותיות תשובה והבן דברים אלו היטב כי קצרי:

ולפ"ש המשך יתר הפסוקים נקדים כי עוד יש בחי' תשובה מדרגה גבוה מן האמור והוא בחי' האומר באברהם אבינו ע"ה הפכו לטוב ע"ד המבואר בס' סידורו של שבת ח"א שורש שפי' על אומרים הצדיקים בזה שחוטאי' בו מתרצים פירשו לא די שהוא פורש מן העבירה מכל וכל ומסירה מלבבו כ"א משרש אחריה ע"מ אדני' הטבעו ויחזה לעבוד עמה עבודת בוראו לתשל' בתחת החמדה ויחמוד לתורה ומצו'

ומט' וכדומה ביתר הענינים והמדות וכו' החימוד ואם החבערה אש בערה זו בעת העבירה כן תחש באש התבערה יעלה המט' ומעש'ט וע"ז נאמר כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר עיי"ש בארוכה ח"ש אימתי נקרא ישראל באש בא למדרגה זו שע"ז אמר הכמת. מכה הכה ה"א הקיימת ר"ל בבחינת מה שהכה אותו היתה"ר ובאשו וחמימותו בזה עלתו הכהו אם כה"ג הרגיו הורג ג"כ פירושו כן במאסאח בשלחה תריבנה כפרש"י ולדרכנו יאמר שמועד פאה במאה ומדה בשלחו יתה"ר מקרבו ומריב עמו הגה בחורה וכדכתיב ובחורתו יהגה וגו' ברוחו כלו' ברגונו (כמו אביע לכם רוחי) הקשה שהיה לו ביום קדים ר"ל בימי קדם באותו הרגון עלתו עמה. אחר ששכ עושה מלוח ומעש"ט כאמור ונקדים עוד מ"ש בס' זמח פ' בא על אימרים ימוד אדם עלתו כאלו קדוש שרוי. בחוך מעיו שנאמר בקרבך קדוש וגם ע"הפ וכל קרבי את שם קדשו כי הגפש המשכלת משכנה בלב ונפש הבהמיות בבני מעיים וכמ"ש יצרא דכ"נ רבו במעוהו וכשאדם זוכה. שישרה בו בלב נשמה קדושה אזי מתקדשים גם הבני מעיים עד שיודעים בטבעם מאכל האסור והמותר ע"ד שכ' בחו"ה יחי' בעיניך אכילת האסור כאכילת עכבר המאוס שאינו מחאה. לו כלל וע"ז נאמר בקרבך קדוש שמתפשט הקדושה בחוך הקרב והבני מעיים עד שלא יתאוו לאיסור כלל שום תאוה וע"ז נאמר כי תשמרם בבטןך זה קדוש שרוי בחוך מעיו עיי"ש בארוכה, והנה מי שאינו זוכה רק לבחי' תשובה תמאה אם יתאמן להדריך את בניו מעוריהם בדרך הישר להסיר הרע מקרבם ג"כ טוב לו כי ברא מכה אבא והראי' כי אברהם יעול בזכות יעקב וכדכתי' כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, וע"כ א' לא עתה יבוס יעקב מי שהוא בחי' יעקב בראותו עכ"פ ילדיו וגו' בקרבו דייקא אז. ברא מכה אבא' והבן :

1 עוד יתבאר ואלה שמות בני ישראל וגו' וימת יוסף וגו' ובני ישראל וגו' ואי' במד' אעפ"י שמת יוסף. אלהיהו לא מת כו' ולכאורה זה משנה שאינה זריכה, והנראה בכוונתם ז"ל כי הלא נודע מה שאנו אומרים. אלהי אברהם: אלהי יצחק ואלהי יעקב מפני שכל אחד עבד עבודתו וקבל אלקותו בבחינה אחר' אברהם במדת האסד יצחק בפחד יעקב במדת

2*

רחמים קו האמצעי ואלו ג' מדות חד"ר הן כללות של כל המדות הקדושות כידוע ל"ה, ומה"ט אין קורין אבות אלא לשלשה שבחי' מדותיהן חד"ר נחלק להשבטים ומתן לשטים רבוא נפשי ישראל וכל העבודות של כל ישראל בבחי' אופן המדות כידוע, ינ"ל דמשרה נקרא יעקב ישראל וגם אברהם יצחק. נקראי בשם ישראל כדאי' במד' משום דבשם זה מיומן כל הג' בחי' עבודה כי א"ל תרמו לחסד דכתיב חסד אל ולגבורה אל וזעם וישר הוא קי הישר הוא קו האמצעי שאינו נוטה לכאן או לכאן ולפנים מן שורת הדין בחי' יושר כדכתיב ועשית הישר והטוב ואחז"ל זהו לפנים משה"ד זה. בחי' רחמים יתשי שעבודתן של אלו השלשה אבות ומתן נחלק אח"כ לבניהן אחריהן ע"ע לכן נקראים בני ישראל שהן האבות בבחי' אלו השלשה מדות, ח"ש ואלה שמות בני ישראל וגו' כי אם אמנם וימת יוסף וכל אחיו וגו' אעפ"כ אלהיהו היינו מה שקיבלו אלהותו בבחי' השלשה מדות חד"ר זה לא מת ועודנו קיים בבניהם אחריהן לכך יבני ישראל דייקא פרו וגו' ויעלמו וגו' היינו באלו הג' מדות והבן :

ח' ואלה שמות בני ישראל וגו' את יעקב יל"ד למאי הוזכר שמותם ועי' רש"י גם דהול"ל הבאים אתי ולמאי זכר שם יעקב פתח בישראל וסיים ביעקב ולפי פשוטו ירמח למ"ש ז"ל בזכות ד' דברים נגאלו, ואחד מהם שלא שינו את שמם, ח"ש רפואה קודם למכה, ואלה שמות שלא שינו את שמותם אפי' בבואם למצרים, ועד"ש הזה"ק בני ישראל עאלו בני ישראל נפקו וגו' אמנם עוד דברים בנו מ"ש שלא שינו שמם, וירמח למ"ש הר"ם אלשיך ז"ל ע"הפ וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו כלו' מהיכן ידע מה שמו אלא שראה מקיס ומקור חימותו למעלה מכ"ב אותיות החורה שבהן נברא העולם זה שמו אשר קרא לו, ח"ש נפש חי' הוא שמו דייקא ואי' בספרים כל איש שם הקודש שלו הוא מקור חימותו חלע"ז בסט"א חלילה יש לו שם להפך וצריך כל אדם לחקן עלתו כפי שורש חימותו היינו שמו דקדושה ועד"ז פי' דודי האון הקדוש זלה"ה מצריגל ולשם יולד גם הוא ר"ל שנולד לעלתו עפ"ת שא' כל המלמד את בן חבירו תורה כאלו ילדו כ"ש המלמד לעלתו שהוא כהולד לעלתו עיי"ש, ח"ש שלא שיט את שם ר"ל שתיקנו עלתם כפי שם דקדושה שהוא שורש נשמתם והם ושם אחד (ולא שינו ח"י לשם

לשם דטט"א) תהא"כ אם אינו מתקן עצמו כפי השם דקדושה הוי שגוי השם כי איננו כפי מה ששמו מורה על תהאוי ואיכותו וזכאי' זו מצינו גבי יעקב שנאמר הרי קרא שמו יעקב ויעקבני וידוע שהי' רמאות דקדושה עפ"י המצוי' מפי רבקה ועל"פ היה יעקב כפי מה ששמו מורה וז"ש ואלה שמות בני ישראל וגו' שהי' שמם נאה להם כפי מעשיהם והם ושמם אחד את יעקב כליו' בחי' יעקב שהיה שמו ע"ש מעשיו כאמור :

פי ועיד הרמז כי ידיע שניין ירידת אבותינו מנרימה היה להעלות משם נה"ק, וז"ש לי השי"ת ליעקב אל הירא תרדה מנרימה וגו' ואנכי אעלך ג"ס על"ה היינו שיעלי גם הגה"ק דשם, ומתה שא"ל אל תירא כשמע כי היה יעקב ירא שלא יפלי חלילה ברשת זו טמנו להם המצרים ערות הארץ, והראי' כי לא יכלו להתמהמה כי אלולי היו שם עוד היו ח"ו תשיעבדים ותשוקעים בטימאת מצרים ולזה היצרכו לבחי' הגנה להגן עליהם ולשמרם ולזה אל"ה השי"ת בראשית דבריו אנכי הא"ל אל"ה אביך וגו' הזכיר לו שם אל"ה שהיא בחילואו גימ' הק"ף בחי' איר תקיף כנודע והזכיר פעמים אל"ה אל"ה כי ב"פ הקף גימ' ש"ע רומז לש"ע נהורין שמקורם מח' חירותא וידוע כי ש"ע גימ' מלבוס שזה בחי' הגנה והלבוש מהמזיק' וידוע מ"ש האר"ז"ל בע"ח היכל המצרים פ' י"ג כי באמת הם ב"פ ש"ע כמבואר פ"הפ ושעשע יונק יב"פ ש"ע גימ' תש"ס ר"ת "מפני שיבה תקום כי מפני שיבה הם ב' חפוחין וזה שעשע גימ' תש"ס וכשתאירין אליו תש"ס למטה אז ואדעה לא תש"ס עיי"ש, עוד מביאר שם בע"ה כי שורש הש"ע נהרין משם היי' ב"ה שיש בי מ"ב איתיות יהיא בחי' הפנים תיקון זי"ן דה"א דה"א מדת ואמת עיי"ש היטב והנה צבוא אבותינו למצרים הוצרך להאיר להם בחי' הוי' שיה' בו מ"ב איתיות שמהם הב"פ ש"ע נהורין גימ' שמ"ת בחי' הפנים תיקון זי"ן מדת ואמת שהוא מדתו של יעקב כדכתיב תתן אמת ליעקב, וז"ש ואל"ה גימ' מ"ב עוד ירמיו' לשם אלי"ק בחי' מלבוס הגשמה כדכתי' בסוד אל"ק עלי אהלי שמ"ת (כי היא' אינו ניכרת במבטא) ואמנם נכתב בו במקום הולם לרמז על מדתו של יעקב צחי' וא"ו בחי' חילס שמדתו ניבע השירש של ב"פ ש"ע גימ' שמ"ת בני ישראל וגו' את יעקב יגו' וזה הזכיר שם יעקב שמדתו אמת שמה נובע הב"פ ש"ע כאמור וידוע: י"ב שבטים הי' נגד י"ב ג'רופי הוי' ב"ה וכלם ירדו למצרים וז"ש ששם ב"י ר"ת י"ב

שמות, ולזה אמר את יעקב וגו' ויוסף היה במצרים כי יעקב יוס"ף גימ' י"ג הוי"ת לרמז על ז"ג חקוני דיוקא קדישא מקור הרחמי' שמתח' זה עלי' ולזה שמת' ר"ת מפני שיבה תקום כאמור ח"ש ויקם מלך חד"ש גימ' י"ב הוי' שהי' זלע"ז אשר לא ידע את יוסף והבן, וז"ש להלן ויאמר אל עמו הגן עם ב"י ר"ב ועלום ממנו כידוע כי העיקר הוא להעלות הרפ"ח ניוצין ומשה העלה מהם מנין ר"ב וכדכתיב וגם ערצ' ר"ב עלה אחס, ועוד נשאר פ"ו וכשימוקנו ויעלו לקדושה אז יהיה הגאולה ויהיה שמו וכסאו שלם כי בעת כביכול נעלם ויהי תהשם וא' מכסא כדכתיב כי יד על כם וגו' ועפ"י פי' זקני מהרש"א ז"ל כי בחר ה' בציון אז איה' למושב לו ח"ש הנה עם בני ישראל ר"ב רומז לר"ב נצוני' שעלי' נאמר ויזכר יוסף ב"ר ועלום ממנו דייקא מכא הנה"ק. שבתוכנו ע"כ הבה נתחכמה לו פן ירבה להעלות עוד הפ"ו הגשארים יאז' ויוסף גם הוא שיחוסף הו"א כלו' בחי' ויהי וזכאי' א' לכסא ואז ינלח"ם בנו כנותר שיאיר בחי' המוחין דע"ק שהם ג' הוי"ת גימ' לח"ם כידוע ועיי"כ ועלה מן הארץ ולכן וימרדו את חיייהם דייקא והבן כי המוחין הם בחי' חיות כנודע ח"ש להלן ואת לעקחם שמעתי מפני נוגשיו כי זלע"ז יש בחי' ש"ע בקליפה שעליו נאמר ע"ש ואכלם כמבואר שם פי"ד, וז"ש מפני נוגשיו מהפנים של נוגשיו ואמנם הקב"ה האיר בחי' הפנים דקדושה וז"ש ויקולו מפני' נעשו המצרי' כקולו' הפנים דקדושה, וע"י הארת אור הפני' נעשו המצרי' כקולו' כי השושנה שבתוכם עלקטו לא' א' לב"י, ואמנם לא המדרש עיקר אלא המעשה להאיר לנו הדרך נלך בו לעורר בחשובה בימי השובבי"ם להעלות כ"א הנה"ק השייכים לשמחה וזה שרמז בס"ת מנרימה"ה א"ת יעקב"ב אי"ש ובית"ו חשובה וזה שרמז שמת' מפני שיבה תקום כפי' הוה"ק חקום בחובתא וכ"א יפשפש במעשיו ובחשבותיו היטב בינו לבין קונו: לתקן נפשו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כל הנה"ק הגלויים אליו ואז יגאלנו גאולה שלמה בב"א:

ו' ואלה שמות וגו' ובני ישראל פרו וישראלו וגו' ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועלום ממנו הבה נתחכמה לו להבין מה שא' בלשון ויחד רב ועלום נתחכמה לו פן ירבה ונטסף גם הוא ועלה דלכאורה הי' לו לומר בלשון רבים: רבים ועלומים. נתחכמה להם פן נרבו וכו', כל"עפ"י דה"א במד' מנחומא: ש' נגבים, אחס נגבים היום מה היום פנמים מאיר ופעמים' מאפיל אף אחס

יֵיטב לֵב [טֵיטֵלְבוֹיִם, יְקוּתִיָּאל יְהוּדָה בֶּן אֶלְעָזָר נִיסָן] עֲמוּד מֵס: 293 הוּדָפֵס ע"י אוֹצֵר הַחֲכָמָה